

Handläggare
Hans Nordmark
Telefon: 070-414 24 42

Till
Utbildningsnämnden
2014-04-10

Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 001952/2013.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Anders Carstorp
Utbildningsdirektör

Jan Holmquist
Gymnasiedirektör

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har från kommunstyrelsen fått Stockholms stads kemikalieplan 2014 – 2019 för yttrande.

Utbildningsförvaltningen är positiv till visionen för stadens kemikaliearbete: *Giftfritt Stockholm 2030 - kemikaliearbete i världsklass*, positiv överlag till den nya kemikalieplanens innehåll, till inrättandet av ett kemikaliecentrum vid miljöförvaltningen och till införandet till ett databaserat kemikalieregister. Förvaltningen anser att det är naturligt att barn och ungdomar är delaktiga i implementeringen av kemikalieplanen och i kemikaliefrågor över huvud taget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen i samråd med grundskoleavdelningen, administrativa avdelningen, tillhandahållaravdelningen, och avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa.

Bakgrund/Ärendet

Utbildningsnämnden har från kommunstyrelsen fått ”Stockholms stads kemikalieplan 2014 -2019” på remiss.

Kemikalieplanen utgår från en övergripande vision: *Giftfritt Stockholm 2030 – kemikaliearbete i världsklass*. I ett inledande avsnitt beskrivs vilka typer av ämnen som är viktiga att minska förekomsten av, och den särskilda inriktningen på barns exponering. Därefter beskrivs sju olika åtgärdsområden: stöd till implementering, dialog/information, upphandling, byggmaterial, kemikaliehantering, tillsyn och miljögiftsövervakning. En genomgripande princip i planen är att staden inte ska bygga upp egna system för kravställande på varor, byggmaterial och kemiska produkter utan i stället använda befintliga verktyg.

Planen föreslår inrättandet av ett kemikaliecentrum för att ge stöd till förvaltningar och bolag med att formulera och följa upp krav i upphandlingar, hantera avvikelser, substituera kemiska produkter, särskilt stödja miljöförvaltningens tillsyn och bedriva kommunikationsarbete.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stöd till implementering av kemikalieplanen

Utbildningsförvaltningen är positiv till att ett övergripande ansvar för information, kartläggning, tillsyn och miljögiftsövervakning läggs på Kemikaliecentrum.

Utbildningsförvaltningen är även positiv till den lanseringsplan samt till de aktiviteter och informationsmaterial som Kemikaliecentrum ska ta fram som stöd till implementeringen av kemikalieplanen och riktat till berörda medarbetare i staden. Förvaltningen påminner om insatser och material för att implementera planen hos förskolebarn, grundskole- och gymnasieelever.

Information och dialog

I förslaget till ny kemikalieplan finns planer på fortbildningsinsatser genom kemikaliecentrum för chefer, personal och särskilt för lärare samt nätverk. Utbildningsförvaltningen anser att sådana insatser ska planeras i samråd mellan Kemikaliecentrum och utbildningsförvaltningen. När det gäller information till småbarnsföräldrar är förskolan en viktig arena och samarbetspartner. I stadens kommunala och fristående förskolor går idag cirka 50 000 barn, vilket innebär direkt samverkan med närmare 90 000 föräldrar.

Vid den informationsinsats som planeras kring material och varor som kan innehålla skadliga kemikalier, vill förvaltningen understryka vikten av att sådan information presenteras så lättillgängligt att den verkligen utgör ett stöd till skolor vid inköp.

Upphandling

Vid upphandlingar är det angeläget, enligt utbildningsförvaltningen, att det finns generella kravställningar, så att inte varje skola vid avrop ska behöva ta fram egna kravspecifikationer.

Byggmaterial

Utbildningsförvaltningens lokalenhet beställer ny-, om- och tillbyggnader av skollokaler hos SISAB. För att minimera skadliga ämnen i byggmaterialen använder sig SISAB av systemet Byggvarubedömningen. Systemet innehåller ett antal bedömningskriterier som har utarbetats av en expertgrupp inom områdena miljö och kemi. Utifrån kriterierna kan en vara få bedömningen ”rekommenderas”, ”accepteras” eller ”undviks”. Alla SISAB:s entreprenörer är ålagda att använda sig av systemet.

Att ha miljökriterier för byggmaterial och kritiskt granska kemiska tillsatser är nödvändigt för hälsan och i synnerhet för barnen och ungdomarna i våra skolor. Det behöver dock föras en diskussion kring vad är kemikalier, vad är skadliga kemikalier och vilka gränsvärden som ska användas. Det går att miljögranska materialet till en ny skola på detaljnivå, men det medför stora kostnader.

Tillsyn och kontroll

I den nya kemikalieplanen föreslås att förskolans inomhusmiljö prioriteras och blir första steget inom miljögiftsövervakningen, vilket utbildningsförvaltningen ser som positivt. En viktig fråga i det sammanhanget är hur resultaten görs tillgängliga för allmänheten. Det är en angelägen kommunikativ och pedagogisk uppgift att återkoppla och hantera resultaten samt att koppla ihop dem med åtgärder på ett sätt som inte skapar onödig oro.

Inom utbildningsförvaltningens område är förskole- och skolmåltidsverksamheten berörd av kontrollen av material i kontakt med livsmedel (Food contact materials, FCM).

Utbildningsförvaltningen vill understryka vikten av den kartläggning av material inom förskola och skola som kan ha önskad hälso- och miljöpåverkan, exempelvis rengöringsmedel, laborierkemikalier, byggvaror och leksaker. Återkoppling av

resultatet till verksamheterna är en viktig, avslutande del av kartlägningsprocessen.

Stadens kemikaliehantering

Undervisningen i kemi och naturkunskap på gymnasie- och grundskolor

Kemikalier används, inom utbildningsnämndens verksamhet, vid kemiinstitutionerna på gymnasieskolor med naturvetenskapsprogram. (Bland dessa kemikalier finns även brandfarliga vätskor samt koncentrerade syror och baser). Även vid biologi- och fysikinstitutioner på gymnasieskolor samt på institutioner för naturorienterade ämnen på grundskolans högstadium används kemikalier. På gymnasieskolor med yrkesprogram finns kemikalier/kemiska produkter (blandning av kemikalier). Därutöver förekommer gastuber (syrgas, vätgas, acetylen, koldioxid) på många skolor.

För hantering av kemikalier inom Stockholms stads kommunala skolor används ett databaserat kemikaliehanteringsprogram ”Chemsoft”. Programvaran beskrivs i bilaga. Sambandet mellan Chemsoft och ett nytt it-baserat kemikalierregister och behovet av båda programmen behöver undersökas närmare. Ett nytt kemikalierregister får inte medföra tidsödande administration och ökad arbetsbelastning.

Rengöring och städning av lokaler, inventarier, utrustning och material

Det finns kemiska produkter (blandning av kemikalier) för rengöring och städning i stadens skollokaler. I skolmåltidslokalerna och elevköken på Stockholms Hotell- och restaurangskola finns även ugnrensare.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och att beslutet omedelbart justeras.

Bilagor

1. Kemikalieplan 2014-2019
2. Om Chemsoft, ett databaserat kemikaliehanteringsprogram för Stockholms stads kommunala skolor.